

Kapitel 11 – Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet

Tillämpningsområde

Allmänt råd 11.1. Detta kapitel ska tillämpas vid redovisning av **finansiella instrument** av **företag** som *inte* har valt att värdera instrumenten enligt 4 kap. 14 a–14 e §§ årsredovisningslagen (1995:1554). Kapitlet ska tillämpas på företagets samtliga finansiella instrument, om inte instrumenten är undantagna enligt punkt 11.3.

Ett företag som har valt att värdera finansiella instrument enligt 4 kap. 14 a–14 e §§ årsredovisningslagen får inte tillämpa detta kapitel, om inte annat sägs i kapitel 12.

Allmänt råd 11.2. Ett **företag** ska välja **redovisningsprincip** genom att välja mellan att redovisa finansiella instrument enligt detta kapitel eller enligt kapitel 12. Den valda principen ska tillämpas konsekvent på samtliga **finansiella instrument**.

Kommentar Vid redovisning av finansiella instrument ska företaget välja redovisningsprincip, antingen anskaffningsvärdevärdering eller verkligt värde-värdering. Kapitel 11 ska tillämpas vid värdering utifrån anskaffningsvärde och kapitel 12 vid värdering utifrån verkligt värde.

Eftersom den valda redovisningsprincipen ska tillämpas konsekvent ska ett företag som valt en värdering utifrån verkligt värde tillämpa kapitel 12 även om företaget inte har några finansiella instrument som enligt 4 kap. 14 a § ÅRL får värderas till verkligt värde. Vissa skillnader finns mellan kapitel 11 och kapitel 12 vad gäller redovisning av finansiella instrument som värderas till anskaffningsvärde.

Enligt 7 kap. 11 § ÅRL tillämpas 4 kap. även på koncernredovisningen.

Vad som gäller vid byte av redovisningsprincip framgår av kapitel 10. Av punkt 10.2 b följer att det alltid är möjligt att byta från redovisning enligt kapitel 11 till redovisning enligt kapitel 12.

Allmänt råd 11.3. Detta kapitel får inte tillämpas på följande slag av **finansiella instrument**:

- a) Andelar i dotterföretag, intresseföretag och **gemensamt styrda företag** (se kapitel 9, 14, 15 och 27).
- b) Finansiella instrument som har getts ut av företaget och som helt eller delvis klassificeras som **eget kapital** (se kapitel 22 och 26).
- c) **Leasingavtal** (se kapitel 20).
- d) Företagets rättigheter och förpliktelser för **ersättningar efter avslutad anställning** (se kapitel 28).

- e) Finansiella instrument avseende **aktierelaterade ersättningar** (se kapitel 26).
- f) Terminsavtal om köp eller försäljning av aktier eller andelar som kommer att leda till ett **rörelseförvärv** vid en framtida **förvärvstidpunkt**.
- g) Avtal om villkorad tilläggsköpeskilling vid rörelseförvärv (se kapitel 19).
- h) Rättigheter att erhålla ersättning för utgifter för en förpliktelse som företaget redovisar som en avsättning (se kapitel 21).
- i) Avtal som
 - a. ingåtts för att täcka företagets förväntade behov av inköp, försäljning eller egen förbrukning av rå- och stapelvaror,
 - b. även efter avtalets ingående har tillgodosett detta behov,
 - c. utformats för detta ändamål när det ingicks, och
 - d. förväntas regleras genom leverans av varan.
- j) **Finansiella garantiavtal** som ställts ut till förmån för dotterföretag, intresseföretag eller gemensamt styrda företag.

Kommentar Har ett företag valt att värdera sina finansiella instrument utifrån anskaffningsvärdet ska kapitel 11 tillämpas på företagets samtliga finansiella instrument, om inte instrumentet undantas enligt punkt 11.3 a–j.

Enligt punkt 11.3 får vissa finansiella instrument inte redovisas enligt detta kapitel. Avser ett derivatinstrument ett sådant finansiellt instrument får derivatet inte heller redovisas enligt kapitel 11.

Definitioner

Allmänt råd 11.4. Ett **finansiellt instrument** är varje form av avtal som ger upphov till en **finansiell tillgång** hos en part och en **finansiell skuld** eller ett **egetkapitalinstrument** hos en annan part. Avtalet behöver inte ha medfört någon betalning.

Kommentar I kapitel 22 behandlas klassificering av ett företags utfärdade finansiella instrument som antingen skuld eller eget kapital.

Allmänt råd 11.5. En **finansiell tillgång** är en tillgång i form av

- a) kontanter,
- b) en avtalsenlig rätt att erhålla kontanter eller en annan finansiell tillgång från en annan part,
- c) en avtalsenlig rätt att byta **finansiella instrument** med en annan part enligt villkor som kan komma att visa sig förmånliga, eller
- d) **egetkapitalinstrument** utgivna av ett annat företag.

Allmänt råd 11.6. En **finansiell skuld** är en skuld som innebär en avtalsenlig skyldighet att

- a) erlægga kontanter eller en annan **finansiell tillgång** till en annan part, eller
- b) byta **finansiella instrument** med en annan part enligt villkor som kan

komma att visa sig oförmånliga.

Allmänt råd 11.7. Ett **finansiellt garantiavtal** är ett **finansiellt instrument** enligt vilket utställaren av garantin ska ersätta innehavaren av garantin för en förlust som denne ådrar sig på grund av att en viss gäldenär inte fullgör betalning vid förfall enligt de ursprungliga eller ändrade villkoren för en **finansiell skuld**.

Allmänt råd 11.8. Ett **derivatinstrument** är ett **finansiellt instrument** som uppfyller följande kriterier:

- a) Värdet på instrumentet ändras till följd av ändringar i en särskilt angiven räntesats, valutakurs, råvarupris, pris på ett finansiellt instrument eller annan variabel.
- b) Det krävs ingen initial nettoinvestering eller en initial nettoinvestering som är mindre än vad som skulle krävas för andra typer av avtal som kan förväntas reagera på ett liknande sätt vid förändringar i marknadsfaktorer.
- c) Instrumentet regleras vid en framtida tidpunkt.

Allmänt råd 11.9. Med **värdepappersportfölj** avses ett innehav av ett flertal **finansiella instrument** som handlas på en **aktiv marknad** och som innehas för riskspridning.

Ett **företag** kan ha flera värdepappersportföljer.

Kommentar Fondandelar kan ingå i en värdepappersportfölj.

Allmänt råd 11.10. **Upplupet anskaffningsvärde** för en **finansiell tillgång** eller en **finansiell skuld** är det **finansiella instrumentets** förväntade kassaflöden diskonterade med den **effektivränta** som beräknades vid anskaffningstillfället.

Allmänt råd 11.11. **Effektivränta** är den räntesats som diskonterar de uppskattade framtida in- och utbetalningarna under det **finansiella instrumentets** förväntade löptid till instrumentets **redovisade värde**.

Effektivräntan ska beräknas med utgångspunkt i instrumentets redovisade värde vid anskaffningstillfället. Vid beräkningen av effektivräntan ska samtliga avtalsvillkor samt inträffade kreditförluster beaktas. Risken för framtida kreditförluster ska däremot inte beaktas.

Allmänt råd 11.12. **Effektivräntemetoden** är en metod för beräkning enligt vilken ränteintäkten eller räntekostnaden ett räkenskapsår är lika med den **finansiella tillgångens** eller **finansiella skuldens** redovisade värde vid räkenskapsårets början multiplicerat med **effektivräntan**.

Kommentar Effektivräntemetoden enligt punkt 11.12 är en metod för att beräkna upplupet anskaffningsvärde för en finansiell tillgång eller en finansiell skuld, eller en grupp av finansiella tillgångar eller finansiella skulder, och för att fördela

ränteintäkter och räntekostnader under den förväntade löptiden.

När ska finansiella instrument redovisas i balansräkningen?

Allmänt råd 11.13. Ett **företag** ska redovisa en **finansiell tillgång** eller en **finansiell skuld** i balansräkningen när företaget blir part i det **finansiella instrumentets** avtalsmässiga villkor.

Värdering vid det första redovisningstillfället

Lagtext 4 kap. 9 § andra stycket ÅRL
Med anskaffningsvärde förstås, om inte annat följer av 11 §, utgifterna för tillgångens förvärv eller tillverkning. Vi bestämmandet av anskaffningsvärdet tillämpas 3 § andra – fjärde styckena.
--- Lag (2011:1554)

Lagtext 4 kap. 3 § första och andra styckena ÅRL
Anläggningstillgångar ska tas upp till belopp som motsvarar utgifterna för tillgångens förvärv eller tillverkning (anskaffningsvärdet), om inte annat följer av 4, 5, 6, 12, 13 a, 14 a eller 14 e §.
I anskaffningsvärdet för en förvärvad tillgång ska räknas in, utöver inköpspriset, utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.
--- Lag (2011:1554)

Kommentar Av 4 kap. 3 och 9 §§ ÅRL framgår att bestämmelserna ska tillämpas vid det första redovisningstillfället vid värdering av både anläggningstillgångar och omsättningstillgångar.

Exempel på utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet är direkta transaktionsutgifter såsom courtage.

Lagtext 4 kap.15 § ÅRL
Kapitalrabatt och direkta emissionsutgifter vid upptagande av lån skall periodiseras, dock längst över tiden till dess skulden förfaller till betalning. Sådan periodisering behöver dock inte göras om den är utan betydelse med hänsyn till kravet i 2 kap. 3 § på rättvisande bild.

Allmänt råd 11.14. **Låneutgifter** ska redovisas som en korrigerande av lånets anskaffningsvärde och periodiseras som en del i lånets räntekostnad enligt **effektivräntemetoden**.

Kommentar Punkt 11.14 innebär att emissionsutgifterna inte får redovisas som en förutbetalad kostnad.

Allmänt råd 11.15. Ett **finansiellt instrument** som innehåller en finansieringskomponent och har en kredittid som överstiger ett år ska vid det första redovisningstillfället värderas till **nuvärdet** av alla framtida betalningar.

Kommentar En finansieringskomponent föreligger t.ex. om en leverantörskredit löper med ränta som är lägre än marknadsmässig ränta. Se även punkterna 13.6, 17.8 och 23.4.

Allmänt råd 11.16. Räntebärande **finansiella instrument** som är fordringar respektive skulder och som redovisas som omsättningstillgångar respektive kortfristiga skulder får vid det första redovisningstillfället värderas till **upplupet anskaffningsvärde**.

Långfristiga fordringar och långfristiga skulder ska vid det första redovisningstillfället värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Kommentar Punkt 11.16 innebär att vissa omsättningstillgångar och kortfristiga skulder får, men inte behöver, värderas till upplupet anskaffningsvärde. Har företaget valt att värdera till upplupet anskaffningsvärde måste företaget fortsätta med denna värdering, se punkt 11.19.

Långfristiga fordringar och långfristiga skulder ska värderas till upplupet anskaffningsvärde. Detta är en skillnad jämfört med räntebärande kortfristiga fordringar och kortfristiga skulder som får, men inte behöver, värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Värdering efter det första redovisningstillfället

Kommentar Vad som är omsättningstillgångar respektive anläggningstillgångar framgår av ÅRL och kapitel 4. Vad som är kortfristiga skulder respektive långfristiga skulder framgår av punkt 4.7 i detta allmänna råd.

Omsättningstillgångar och kortfristiga skulder

Lagtext

4 kap. 9 § första stycket ÅRL¹

Omsättningstillgångar ska, om inte annat följer av 10, 12, 13 a, 14 a eller 14 e § tas upp till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

--- Lag (2011:1554)

Allmänt råd 11.17. En schablonmässig metod får användas vid **värdering** av **finansiella instrument** som är fordringar och som redovisas som omsättningstillgångar om det är svårt att få fram korrekta uppgifter eller om en mer exakt värdering inte kan motiveras av kostnadsskäl. Dessutom ska villkoren i andra stycket vara uppfyllda.

En schablonmässig metod får användas endast om

- a) det finns ett relevant och tillförlitligt underlag för schablonen,
- b) schablonen används konsekvent, och
- c) schablonen ger ungefär samma värde som en värdering med utgångspunkt från årets faktiska förhållanden.

Allmänt råd 11.18. Vid tillämpning av 4 kap. 9 § årsredovisningslagen (1995:1554) får en **värdepappersportfölj** anses utgöra en post endast om **företaget** har

¹ Bestämmelserna i 4 kap. 10 och 12 §§ ÅRL behandlar värdering av pågående arbeten för annans räkning samt redovisning till bestämd mängd och fast värde. Bestämmelserna i 4 kap. 13 a, 14 a och 14 e §§ ÅRL behandlas i kapitel 12.

utformat och dokumenterat en riskspridningsstrategi och de **finansiella instrumenten** i värdepappersportföljen klart kan identifieras.

Företaget ska tillämpa första stycket konsekvent.

- Allmänt råd* 11.19. Ett **företag** som vid det första redovisningstillfället har valt att värdera räntebärande **finansiella instrument** som är fordringar respektive skulder och som redovisas som omsättningstillgångar respektive kortfristiga skulder till **upplupet anskaffningsvärde**, ska även fortsättningsvis värdera dessa till upplupet anskaffningsvärde.
- Kommentar* Punkt 11.19 innebär att vissa omsättningstillgångar och kortfristiga skulder måste fortsätta att värderas till upplupet anskaffningsvärde, om **företaget** vid det första redovisningstillfället har valt denna värdering, se punkt 11.16 första stycket.
- Allmänt råd* 11.20. Nettoförsäljningsvärdet för ett **finansiellt instrument** som är omsättningstillgång och som har ett fastställt lägsta inlösenvärde får bestämmas till detta inlösenvärde, om företaget avser att behålla instrumentet till förfall och det är sannolikt att motparten kommer att infria sitt åtagande.
- Allmänt råd* 11.21. **Derivatinstrument** med negativt värde ska värderas till det belopp som för **företaget** är mest förmånligt om förpliktelsen regleras eller överlåts på balansdagen.

Anläggningstillgångar och långfristiga skulder

- Lagtext* 4 kap. 3 § första stycket ÅRL²
Anläggningstillgångar ska tas upp till belopp som motsvarar utgifterna för tillgångens förvärv eller tillverkning (anskaffningsvärdet), om inte annat följer av 4, 5, 6, 12, 13 a, 14 a eller 14 e §.
--- Lag (2011:1554)
- Allmänt råd* 11.22. **Derivatinstrument** som klassificeras som anläggningstillgångar ska efter det första redovisningstillfället värderas enligt 4 kap. 9 § årsredovisninglagen (1995:1554).
- Allmänt råd* 11.23. **Derivatinstrument** som klassificeras som långfristiga skulder ska efter det första redovisningstillfället värderas enligt punkt 11.21.
- Allmänt råd* 11.24. Långfristiga fordringar och långfristiga skulder ska efter det första redovisningstillfället värderas till **upplupet anskaffningsvärde**.

Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar

² Bestämmelserna i 4 kap. 4 och 12 §§ ÅRL behandlar avskrivning av anläggningstillgångar respektive redovisning till bestämd mängd och fast värde. Bestämmelserna i 4 kap. 13 a, 14 a och 14 e §§ ÅRL behandlas i kapitel 12.

Lagtext

4 kap. 5 § ÅRL

Har en anläggningstillgång på balansdagen ett lägre värde än det värde som följer av 3 § och 4 § första stycket, skall tillgången skrivas ned till detta lägre värde, om det kan antas att värdenedgången är bestående.

En finansiell anläggningstillgång får skrivas ned till det lägre värde som tillgången har på balansdagen även om det inte kan antas att värdenedgången är bestående.

En nedskrivning enligt första eller andra stycket skall återföras, om det inte längre finns skäl för den.

Nedskrivningar och återföringar som avses i första–tredje styckena skall redovisas i resultaträkningen.

Bedömning av nedskrivningsbehov

Allmänt råd

11.25. Ett **företag** ska per varje **balansdag** bedöma om det finns någon indikation på att en eller flera finansiella anläggningstillgångar har minskat i värde. Finns det en sådan indikation, ska företaget tillämpa punkt 11.26.

Kommentar

Följande faktorer kan indikera ett nedskrivningsbehov:

- Betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller gäldenären.
- Avtalsbrott, t.ex. uteblivna eller försenade betalningar av räntor, amorteringar eller slutbetalningar.
- Att en långivare av ekonomiska eller juridiska skäl som sammanhänger med låntagarens ekonomiska svårigheter beviljar en eftergift som annars inte hade övervägts.
- Att det är **sannolikt** att låntagaren kommer att gå i konkurs eller genomgå finansiell rekonstruktion.
- Observerbara uppgifter som tyder på att det finns en mätbar minskning av de uppskattade framtida kassaflödena från en grupp av finansiella anläggningstillgångar, trots att minskningen ännu inte kan identifieras till någon av de enskilda tillgångarna i gruppen, t.ex. negativa ekonomiska omständigheter eller ogynnsamma förändringar av branschvillkor.

En indikation på nedskrivningsbehov för aktier och andelar är information om att betydande förändringar har inträffat, eller väntas inträffa, som innebär negativa effekter för företaget när det gäller teknik, marknadsförutsättningar, ekonomisk eller juridisk omgivning på den marknad emittenten verkar.

Allmänt råd

11.26. Nedskrivningsbehovet ska bedömas individuellt för följande finansiella anläggningstillgångar:

- a) Aktier och andelar samt derivatinstrument som avser aktier och andelar.
- b) Varje enskild finansiell anläggningstillgång som är väsentlig.

Första stycket gäller inte för en **värdepappersportfölj** som med stöd av punkt 11.18 utgör en post.

Beräkning av nedskrivning

Allmänt råd 11.27. För finansiella anläggningstillgångar som värderas till **upplupet anskaffningsvärde** ska nedskrivningen beräknas som skillnaden mellan tillgångens **redovisade värde** och **nuvärdet** av företagsledningens bästa uppskattning av de framtida **kassaflödena** diskonterade med tillgångens ursprungliga **effektivränta**. För en tillgång med rörlig ränta ska den på **balansdagen** aktuella räntan användas som diskonteringsränta.

För tillgångar enligt första stycket som handlas på en **aktiv marknad** får nedskrivningen beräknas som skillnaden mellan tillgångens redovisade värde och dess **verkliga värde med avdrag för försäljningskostnader**.

Allmänt råd 11.28. För finansiella anläggningstillgångar som *inte* värderas till **upplupet anskaffningsvärde** ska nedskrivningen beräknas som skillnaden mellan tillgångens **redovisade värde** och det högsta av **verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader** och **nuvärdet** av företagsledningens bästa uppskattning av de framtida **kassaflöden** tillgången förväntas ge.

Kommentar Beräkningen av nuvärdet återspeglar en bedömning av framtida kassaflöden som företaget kommer att erhålla. Detta innebär att det finns en långsiktighet i bedömningen som gör att kriteriet i ÅRL om att värdenedgången ska vara bestående kan anses vara uppfyllt.

Återföring av en nedskrivning av en finansiell anläggningstillgång

Allmänt råd 11.29. Ett **företag** ska per varje **balansdag** bedöma om en tidigare nedskrivning av en finansiell anläggningstillgång, helt eller delvis, inte längre är motiverad.

En tidigare nedskrivning ska återföras endast om de skäl som låg till grund för nedskrivningen har förändrats.

Uppskrivning av finansiella anläggningstillgångar

Lagtext

4 kap. 6 § ÅRL

Ett aktiebolags eller en ekonomisk förenings anläggningstillgångar som har ett tillförlitligt och bestående värde som väsentligt överstiger bokfört värde enligt 3 §, 4 § första stycket, 5 § första–tredje styckena och 12 § får skrivas upp till högst detta värde. Uppskrivning får dock ske endast om uppskrivningsbeloppet används för avsättning till en uppskrivningsfond eller, i aktiebolag, för ökning av aktiekapitalet genom fondemission eller nyemission.

I samband med uppskrivningar skall det i en not lämnas upplysning om hur uppskrivningsbeloppet har behandlats skattemässigt.

Avskrivningar och nedskrivningar av den tillgång som har skrivits upp skall efter uppskrivningen beräknas med utgångspunkt i det uppskrivna värdet. Lag (2004:1173)

Kommentar Kravet på bestående värde i 4 kap. 6 § ÅRL och de finansiella anläggningstillgångarnas karaktär, gör att uppskrivning endast undantagsvis blir aktuell.

Borttagande från balansräkningen

Finansiella tillgångar

Allmänt råd 11.30. Ett **företag** får inte längre redovisa en **finansiell tillgång** i balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats.

Allmänt råd 11.31. Har ett **företag** i allt väsentligt överfört de risker och förmåner som är förknippade med innehavet av en **finansiell tillgång** till en annan part, får tillgången inte längre redovisas i balansräkningen.

Är det svårt att bedöma om väsentliga risker och förmåner har överförts, ska företaget bestämma om det behållit kontrollen över den finansiella tillgången. Har företaget behållit kontrollen, ska det fortsätta att redovisa tillgången. Har företaget inte behållit kontrollen, får tillgången inte längre redovisas i balansräkningen.

Allmänt råd 11.32. Ett **företag** anses inte längre ha kontroll över en **finansiell tillgång** om tillgången har överförts till en annan part som i sin tur har praktisk möjlighet att sälja tillgången i sin helhet till en fristående tredje part och ensidigt kan utnyttja denna möjlighet utan att behöva införa ytterligare begränsningar på överföringen. I annat fall anses företaget ha behållit kontrollen.

Allmänt råd 11.33. Eventuella rättigheter och skyldigheter som uppkommer eller kvarstår i samband med att en **finansiell tillgång** tas bort från balansräkningen ska redovisas som nya tillgångar eller skulder.

Kommentar Exempel på risker som kan kvarstå hos den som överlåtit finansiella tillgångar är ansvar att ersätta köparen för nedskrivningsbehov på tillgångarna eller ränteförlust vid sena betalningar. Följden av sådana arrangemang kan bli att den finansiella tillgången inte ska tas bort från balansräkningen.

Huruvida företaget har behållit kontrollen eller inte över den överförda tillgången beror på mottagarens möjlighet att sälja tillgången. T.ex. kan ett företag, även om det har kvar väsentliga risker och förmåner, överföra en finansiell tillgång till annan part som i sin tur kan avyttra tillgången i dess helhet till en fristående tredje part. Även i ett sådant fall ska företaget ta bort tillgången från balansräkningen och separat redovisa de rättigheter och skyldigheter som kvarstår eller uppkommer.

Allmänt råd 11.34. Är villkoren i punkterna 11.30 och 11.31 inte uppfyllda, ska **företaget** fortsätta att redovisa den **finansiella tillgången** i balansräkningen och samtidigt redovisa en **skuld** för erhållen ersättning.

Företaget ska också redovisa varje **intäkt** från tillgången och varje **kostnad** för den **finansiella skulden** under de räkenskapsår de avser.

Kommentar Enligt 2 kap. 4 § första stycket 6 ÅRL och kapitel 2 får inte tillgångar och skulder samt intäkter och kostnader kvittas mot varandra.

Finansiella skulder

- Allmänt råd* 11.35. Ett **företag** får inte längre redovisa en **finansiell skuld**, eller del av en finansiell skuld, i balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört.
- Allmänt råd* 11.36. Ersätts en **finansiell skuld** med en annan finansiell skuld från samma långivare och med i huvudsak samma villkor som för den ursprungliga skulden, ska en ny finansiell skuld inte redovisas. Om en ny skuld inte får redovisas, ska eventuella resultateffekter periodiseras som ränta över den ursprungliga skuldens kvarstående löptid.
- Allmänt råd* 11.37. Skillnaden mellan det **redovisade värdet** för en **finansiell skuld**, eller del av en finansiell skuld, som har tagits bort från balansräkningen och den ersättning som erlagts ska redovisas i resultaträkningen i den period då skulden togs bort. I ersättningen ska överförda **tillgångar** som inte är kontanter och påtagna **skulder** räknas in.

Säkringsredovisning

Kommentar Ett företag kan, om specifika kriterier är uppfyllda, identifiera ett säkringsförhållande mellan ett säkringsinstrument och en säkrad post på ett sådant sätt att säkringsförhållandet uppfyller villkoren för säkringsredovisning. Säkringsredovisning innebär att vinster och förluster på säkringsinstrumentet och den säkrade posten avseende den säkrade risken inte redovisas i resultaträkningen så länge säkringsredovisning tillämpas. Det är således ett avsteg från lägsta värdets princip och värderingsreglerna tidigare i detta kapitel.

Tillämpas säkringsredovisning värderas fordran eller skulden utifrån den säkrade kursen.

Allmänt råd 11.38. Ett **företag** får tillämpa säkringsredovisning om säkringsförhållandet uppfyller villkoren för säkringsredovisning enligt punkterna 11.39–11.52.

Tillämpas säkringsredovisning ska vinster och förluster på säkringsinstrumentet och den säkrade posten redovisas enligt punkterna 11.53–11.62.

Villkor för säkringsredovisning

- Allmänt råd* 11.39. Säkringsredovisning får endast tillämpas om följande villkor är uppfyllda:
- a) Säkringsförhållandet samt **företagets** mål för riskhantering och riskhanteringsstrategi avseende säkringen ska vara dokumenterade senast när säkringen ingås och omfatta
 - a. identifiering av säkringsinstrumentet och den säkrade posten,
 - b. beskrivning av karaktären på den risk eller de risker som säkras,

- c. beskrivning av hur företaget kommer att bedöma säkringsens effektivitet, samt
 - d. uppgift om någon del av värdeförändringen och resultatet på säkringsinstrumentet inte ingår i säkringsförhållandet.
- b) **Säkringsförhållandets effektivitet** ska kunna mätas på ett tillförlitligt sätt.
- c) Säkringsförhållandet ska förväntas vara effektivt.
 - d) Säkringsförhållandet ska fortlöpande bedömas och ska ha fastställts vara effektivt under den period för vilken säkringen har identifierats.

Allmänt råd 11.40. Med **säkringsförhållandets effektivitet** avses i vilken utsträckning förändringar i en säkrad posts värde eller förändringar i kassaflöden, som är hänförliga till en säkrad risk, uppvägs av förändringar i säkringsinstrumentets värde eller kassaflöden.

Allmänt råd 11.41. Ett säkringsförhållande anses vara effektivt om säkringsinstrumentet effektivt motverkar värdeförändringar hänförliga till den säkrade risken eller förändringar i kassaflöden hänförliga till den säkrade risken när säkringsförhållandet ingås och därefter.

Kommentar För att ett säkringsförhållande ska vara effektivt behöver det inte eliminera hela risken i den exponering som säkras. Säkringen kan avse en del av den säkrade postens värde eller en del av dess löptid. Det kan också vara så att förändringar i säkringsinstrumentets värde inte motverkas av förändringar i värdet på den säkrade posten fullt ut.

Identifiering av säkringsinstrument och säkringsförhållande

Allmänt råd 11.42. Endast **finansiella instrument** som har en extern motpart får identifieras som säkringsinstrument.

Kommentar Att instrumentet ska ha en extern motpart innebär att motparten inte får ingå i den redovisande enheten. Exempelvis kan ett derivatinstrument som ingåtts mellan två företag inom samma koncern identifieras som säkringsinstrument i redovisningen för respektive juridisk person. Ett sådant derivatinstrument kan dock inte identifieras som säkringsinstrument i koncernredovisningen eftersom derivatinstrumentet inte har en motpart utanför koncernen.

Allmänt råd 11.43. Ett **derivatinstrument** får, med undantag av utfärdade optioner, identifieras som säkringsinstrument.

Allmänt råd 11.44. Ett **finansiellt instrument** som inte är ett **derivatinstrument** får endast identifieras som säkringsinstrument för säkring av en valutakursrisk.

Allmänt råd 11.45. Är säkringsinstrumentets värde lägre än värdet på den säkrade posten, ingår endast värdet på säkringsinstrumentet i säkringsförhållandet.

Allmänt råd 11.46. Är säkringsinstrumentets värde högre än värdet på den säkrade posten

ingår endast värdet på den säkrade posten i säkringsförhållandet.

- Allmänt råd* 11.47. En andel av ett säkringsinstrument får identifieras som säkringsinstrument i ett säkringsförhållande.
- Kommentar* Punkt 11.47 innebär att ett företag t.ex. kan välja att identifiera 50 procent av säkringsinstrumentets värde som säkringsinstrument i ett säkringsförhållande.
- Allmänt råd* 11.48. Ett säkringsförhållande får identifieras för en del av säkringsinstrumentets löptid endast om säkringsinstrumentets slutdag infaller efter slutdagen för den säkrade posten.
- Kommentar* Infaller säkringsinstrumentets slutdag efter slutdagen för den säkrade posten föreligger ett säkringsförhållande endast fram till den säkrade postens slutdag.
- Allmänt råd* 11.49. Två eller flera **finansiella instrument** får tillsammans identifieras som ett säkringsinstrument.
- Kommentar* Flera instrument som tillsammans identifieras som säkringsinstrument får netto inte utgöra en utfärdad option, se punkt 11.43.

Identifiering av säkrade poster

- Allmänt råd* 11.50. En redovisad **tillgång**, en redovisad **skuld**, ett ej redovisat bindande åtagande eller en mycket **sannolik** prognostiserad transaktion får identifieras som säkrad post, endast om det finns en extern motpart.

En nettoinvestering i en **utlandsverksamhet** får identifieras som säkrad post.

Första stycket gäller inte till den del koncernens finansiella ställning och **resultat** påverkas av säkringsredovisningen.

- Kommentar* Att det ska finnas en extern motpart innebär att motparten inte får ingå i den redovisande enheten. Exempelvis kan ett avtal som ingåtts mellan två företag inom samma koncern identifieras som säkrad post i redovisningen för respektive juridisk person. Ett sådant avtal kan dock normalt inte identifieras som säkrad post i koncernredovisningen eftersom fordran eller skulden inte har en motpart utanför koncernen.

Ett exempel på undantag enligt tredje stycket är förändringar i valutakursen för en mycket sannolik prognostiserad transaktion i en annan valuta än redovisningsvalutan för det företag som är part i transaktionen och valutakursförändringen påverkar koncernens resultat. Ett annat exempel är valutakursförändringar på en koncernintern monetär post som kan uppfylla villkoren för en säkrad post i koncernredovisningen om den leder till vinster eller förluster som inte elimineras i sin helhet i koncernredovisningen.

Allmänt råd 11.51. En grupp av redovisade **tillgångar**, redovisade **skulder**, mycket **sannolika** prognostiserade transaktioner, ej redovisade bindande åtaganden eller nettoinvesteringar i **utlandsverksamheter** får identifieras som en säkrad post om posterna i gruppen har likartade riskegenskaper.

Kommentar En säkrad post kan vara en eller en grupp av redovisade tillgångar, redovisade skulder, mycket sannolika prognostiserade transaktioner, ej redovisade bindande åtaganden eller nettoinvesteringar i utlandsverksamheter.

Av punkt 11.45 framgår att om säkringsinstrumentets värde är lägre än värdet på den säkrade posten ingår endast värdet på säkringsinstrumentet i den säkrade posten.

Allmänt råd 11.52. För kassaflödessäkringar ska en prognostiserad transaktion som säkras vara mycket **sannolik** och innebära en exponering för förändringar i kassaflöden som ytterst kan påverka **resultatet**.

Redovisning

Allmänt råd 11.53. Vid säkringsredovisning får inte värdeförändringar på säkringsinstrumentet och den säkrade posten redovisas om inte annat anges i detta allmänna råd.

Kommentar Vid värdering utifrån anskaffningsvärdet innebär säkringsredovisning att ett företag inte omvärderar en säkrad tillgång eller skuld om värdeförändringen balanseras av en motsatt värdeförändring på säkringsinstrumentet.

Värdeförändringar på den säkrade posten hänförliga till andra, ej säkrade risker ska däremot redovisas enligt de principer som gäller för redovisning av tillgångar och skulder.

Allmänt råd 11.54. Vid säkring av en fordran eller **skuld** ska den säkrade posten värderas till säkrad kurs.

Är säkringen hänförlig till en ränterisk ska resultateffekterna avseende den säkrade posten och säkringsinstrumentet redovisas i samma period.

Är terminspremien eller annan premie som erlaggs eller erhålls avseende säkringsinstrumentet väsentlig, ska den periodiseras över säkringsinstrumentets löptid.

Kommentar En säkring kan t.ex. vara en fordran eller skuld i utländsk valuta som säkras med ett terminsavtal i samma valuta, på samma belopp och med samma förfallodag. I det fallet får fordran eller skulden värderas till terminskursen. Är skillnaden mellan terminskursen och avistakursen vid avtalets ingående (terminspremie) väsentlig periodiseras terminspremien över terminsavtalets löptid.

Vid säkring av ränterisk ska erlagd respektive erhållen ränta på

säkringsinstrumentet redovisas i samma period som räntan på den säkrade posten redovisas.

Allmänt råd 11.55. Så länge ett säkringsförhållande består får inte förluster hänförliga till den säkrade risken redovisas.

Allmänt råd 11.56. Den del av säkringsinstrumentet eller den säkrade posten som inte ingår i säkringsförhållandet ska redovisas enligt principer som gäller för redovisning av respektive slag av **tillgångar** och **skulder** i detta allmänna råd.

Kommentar Den del av värdet på säkringsinstrumentet eller på den säkrade posten som enligt punkterna 11.45–11.47 inte ingår i säkringsförhållandet ska redovisas enligt de principer som gäller för redovisning av tillgångar och skulder. Vid skillnader i löptider mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet gäller motsvarande för den överskjutande delen som inte ingår i säkringsförhållandet, se punkt 11.48.

Allmänt råd 11.57. Avser den säkrade risken valutakursrisk i en nettoinvestering i en **utlandsverksamhet** ska både säkringsinstrumentet och den säkrade posten värderas till **balansdagens** kurs i **koncernredovisningen**. Effekterna av omvärderingarna ska redovisas direkt i **eget kapital**.

Om effekten av omvärderingen av säkringsinstrumentet är större än effekten av omvärderingen av den säkrade posten, ska den överskjutande delen redovisas i resultaträkningen.

Kommentar Enligt punkt 11.53 får inte värdeförändringar på den säkrade posten eller säkringsinstrumentet redovisas. Punkt 11.57 är ett undantag från denna regel och ska endast tillämpas i koncernredovisningen. I juridisk person redovisas inte någon omvärdering så länge säkringsredovisning tillämpas.

Allmänt råd 11.58. Avser säkringen anskaffning av en icke-finansiell **tillgång** eller icke-finansiell **skuld** som redovisas i balansräkningen ska resultateffekten av säkringsinstrumentet ingå i tillgångens eller skuldens redovisade anskaffningsvärde.

Allmänt råd 11.59. **Företaget** ska upphöra med säkringsredovisning när
a) säkringsinstrumentet förfaller, säljs, avvecklas eller löses in, eller
b) säkringen inte längre uppfyller villkoren för säkringsredovisning i punkt 11.39.

Ett företag får inte avbryta säkringsredovisningen om inte något av villkoren i första stycket är uppfyllda på **balansdagen**.

Allmänt råd 11.60. Ett säkringsinstrument som har ersatts med ett annat säkringsinstrument är inte förfall eller avveckling om detta omfattas av **företagets** dokumenterade mål för riskhantering och riskhanteringsstrategi avseende säkringen enligt punkt 11.39 a.

Allmänt råd 11.61. Upphör säkringsredovisningen ska både säkringsinstrumentet och den säkrade posten värderas och redovisas enligt de principer som gäller för respektive slag av **tillgångar** och **skulder** i detta allmänna råd. Resultateffekter ska redovisas i resultaträkningen i de poster de skulle ha redovisats om säkringsredovisning inte hade tillämpats.

Avser säkringen en valutakursrisk i en nettoinvestering i en **utlandsverksamhet** ska resultateffekter som tidigare har redovisats direkt mot **eget kapital**, fortsätta att redovisas i eget kapital så länge den säkrade posten redovisas. Därefter redovisas effekterna i resultaträkningen.

Ingen kvittning

Allmänt råd 11.62. Vinster och förluster som uppkommer när säkringsredovisningen upphör får inte nettoredovisas i resultaträkningen.

Sammansatta finansiella instrument

Allmänt råd 11.63. **Sammansatta finansiella instrument** är **finansiella instrument** som består av en fordran eller en **skuld** i kombination med ett eller flera **derivatinstrument**.

Kommentar Exempel på sammansatta finansiella instrument är aktieindexobligationer och konvertibla skuldebrev.

Kapitel 22 behandlar hur emittenten redovisar sammansatta instrument där en komponent är eget kapital, t.ex. emitterade konvertibla skuldinstrument.

Allmänt råd 11.64. Ett **sammansatt finansiellt instrument** ska redovisas och värderas antingen utan uppdelning i komponenter eller uppdelat i komponenter, där den komponent som utgörs av fordran eller **skuld** redovisas och värderas separat. Företagets samtliga sammansatta finansiella instrument ska redovisas på samma sätt.

Kommentar Den ena komponenten kan vara en fordran och den andra komponenten t.ex. en aktieoption.

Allmänt råd 11.65. Redovisas ett **sammansatt finansiellt instrument** utan uppdelning i komponenter ska hela instrumentet redovisas till anskaffningsvärdet efter avdrag för eventuell nedskrivning om det är en anläggningstillgång, eller enligt lägsta värdets princip om det är en omsättningstillgång. Räntor och erhållna utdelningar ska redovisas i resultaträkningen.

Allmänt råd 11.66. Redovisas ett **sammansatt finansiellt instrument** med uppdelning i komponenter ska den ena komponenten utgöras av den fordran, eller **skuld**, som instrumentet består av.

Vid det första redovisningstillfället ska anskaffningsvärdet fördelas på de

två komponenterna. Värdet på fordringskomponenten, eller skuldkomponenten, ska fastställas till det **verkliga värdet** av en liknande fordran eller skuld utan derivatkomponent.

Efter det första redovisningstillfället ska fordringskomponenten, eller skuldkomponenten, redovisas till **upplupet anskaffningsvärde** efter avdrag för eventuell nedskrivning. Den andra komponenten, dvs. derivatinstrumentet, ska redovisas enligt lägsta värdets princip om värdet är positivt eller enligt punkt 11.21 om värdet är negativt.

Upplysningar

Lagtext

5 kap. 4 b § ÅRL

Om finansiella instrument inte värderas enligt 4 kap. 14 a §, gäller följande.

För varje kategori av derivatinstrument skall större företag lämna upplysningar om

1. det värde till vilket instrumenten skulle ha värderats vid en tillämpning av 4 kap. 14 a §, och
2. omfattningen och typen av instrument.

I fråga om finansiella anläggningstillgångar som enligt 4 kap. 14 a-14 c §§ får värderas till verkligt värde och vilkas bokförda värde är högre än det verkliga värdet skall upplysningar lämnas om

1. bokfört värde och det verkliga värdet, och
2. skälen till att det bokförda värdet inte har skrivits ner och det stöd som finns för antagandet att det bokförda värdet kommer att återvinnas. Lag (2007:132).

Kommentar

Redovisas finansiella instrument som *en* värdepappersportfölj ska, utöver en specifikation enligt 5 kap. 3 § första stycket ÅRL och upplysningarna enligt 5 kap. 4 b § ÅRL, upplysningar lämnas om skälen för avvikelser från kravet i 2 kap. 4 § första stycket 5 ÅRL på att balansräkningens poster, eller delposter, ska värderas var för sig.

Ett företag ska bland annat upplysa om vilka redovisnings- och värderingsprinciper som tillämpats, se kapitel 8.

Upplysningar om tillgångar som inte tagits bort från balansräkningen

Allmänt råd

11.67. Har ett **företag** överfört en **finansiell tillgång** till en annan part men inte tagit bort tillgången från balansräkningen ska följande upplysningar lämnas för varje slag av sådana tillgångar:

- a) Tillgångens karaktär.
- b) Karaktären på de risker och förmåner som är förknippade med innehavet och som företaget har kvar.
- c) **Redovisat värde** på tillgången och den **skuld** som är knuten till tillgången.

Upplysning om säkringsredovisning

Allmänt råd

11.68. Ett **företag** som tillämpar säkringsredovisning ska lämna följande upplysningar:

- a) En beskrivning av säkringen.
- b) En beskrivning av de **finansiella instrument** som identifierats som säkringsinstrument och instrumentens **verkliga värden** på **balansdagen**.
- c) Karaktären på den säkrade risken och beskrivning av den säkrade posten.

Upplýsningar om ställda säkerheter

Kommentar Upplýsningar om ställda säkerheter behandlas i kapitel 4 och kapitel 8.